

VIKTORIE HANIŠOVÁ

REKONSTRUKCE

ROMÁN HOST

VIKTORIE HANIŠOVÁ

REKONSTRUKCE

BRNO 2019

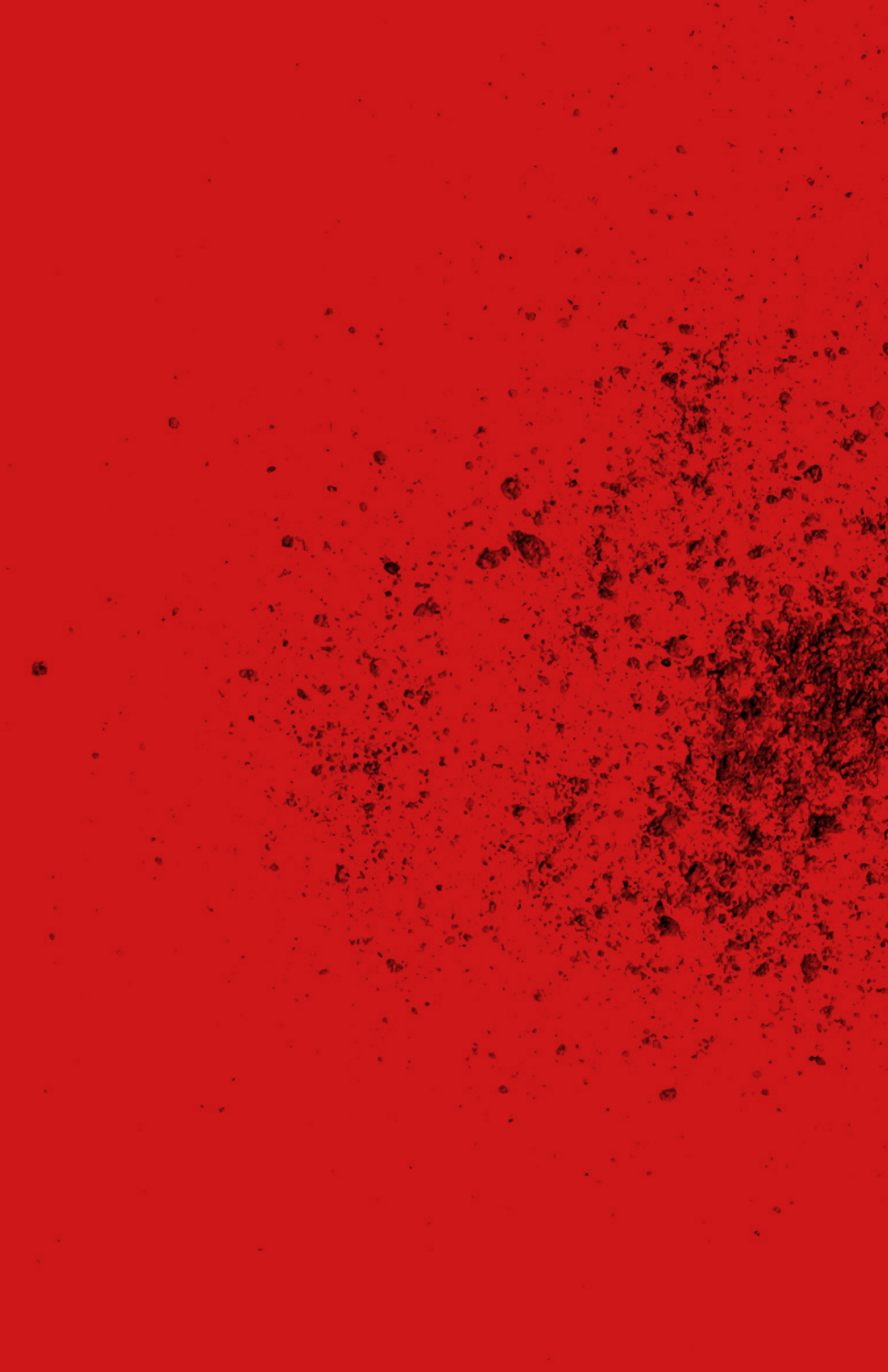
UKCE REKONSTRUK
RUK
KONSTRUK

UKCE REKONSTRUK

VIKTORIE HANIŠOVÁ

CE REKONSTRUKCE

© Viktorie Hanišová, 2019
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7577-937-3 (PDF)
ISBN 978-80-7577-938-0 (ePUB)
ISBN 978-80-7577-939-7 (MobiPocket)

Není jí vidět do obličeje. Dlouhé světle hnědé vlasy visí podél tváří. Pohled upírá k zemi. Zvlhlý vlněný kabát má rozhalený, i když slabě mrholí. Chvátá. Nevyhýbá se loužím a občas zavadí ramenem o kolemjdoucí. V jedné ruce drží igelitovou taštičku s obrázkem zeleného kříže, která se s každým krokem zhoupne. Druhou rukou za sebou táhne malého chlapce. Kluk jí sotva stačí, i když skoro běží. Zaškobrtne o hrbol na chodníku, ale žena ho tiskne pevně, takže chlapec ani nestačí dopadnout na kolena. Z ruky mu vyklouzne plyšový králík.

„Mamí, stůj, klálíček,“ zaprosí, ale žena se neohlédne.

Chlapec se jí vysmekne a sehne se pro hračku. V tu chvíli zavadí pohledem o hřiště na druhé straně.

„Chci na klouzačku!“

Nečeká na odpověď a přeběhne přes prázdnou ulici. Otevře kovovou branku a běží k žebříku u prolézačky.

Žena pokrčí rameny a povzdychne si. Pomalu dojde k hřišti. Stoupne si poblíž branky a překříží ruce na prsou. Podupává hnědou polobotkou v písku.

„Že to ty děti baví v takový zimě,“ prohodí blondýna v hnědé péřové bundě na lavičce u klouzačky a usměje se. „Sedněte si, tady je místa dost.“

Žena nereaguje. Sleduje chlapce, který se už potřetí vyškrábal na klouzačku.

„Tak už pojď, nebo se nastydneš,“ zavolá.

Chlapec zavrtí hlavou, znovu se sklouzne a odběhne k pískovišti v rohu hřiště. Snaží se najít v písku nějakou bábovičku. Objeví nalomenou formičku žáby. Naplní ji mokrým pískem a vyklopí na dřevěný okraj pískoviště. Nepovedla se. Trocha písku zůstala nalepená uvnitř plastu. Chlapec smete nepodařenou žabku do písku a znovu naplní formičku.

„Počítám do tří,“ uslyší za sebou a polekaně trhne hlavou. „Musíme jít,“ dodá žena tišeji, „už je čas.“

Chlapec se ještě jednou pokusí vyklopit bábovku na okraj pískoviště, ale pak formičku vztekle zahodí přes plot na trávník. Maminka stojící poblíž zavrtí znechuceně hlavou.

Žena popadne chlapce za ruku a táhne ho z hřiště pryč. Chlapec už neprotestuje, vypadá to, že se s odchodem z hřiště smířil. Na dřevěném okraji pískoviště po něm zůstane osamocená bezhlavá žába. Branku nechají otevřenou. Vykročí směrem k bloku budov. Žena svírá chlapcovu ruku ve své dlani. Nepustí ho, ani když se zastaví před masivními tmavohnědými dveřmi. Navlékne si na zápěstí igelitovou taštičku a loví klíče. Z kapsy kabátu jí vypadne na chodník průhledné plastové pouzdro. Žena se k němu sehne, ale uprostřed pohybu se zarazí. Mávne rukou, otočí klíčem v zámku a vtáhne chlapce dovnitř. Ve skleněných dveřích se rozzáří měkké žluté světlo.

Děsivá vražda a sebevražda v Praze. Malého Mikuláše (†4) uškrtila jeho vlastní matka

PRAHA 21. 10. 1999

Měla život jako z pohádky. Mohla vést pohodlný rodinný život v krásném bytě v centru Prahy. Přesto vraždila.

Příbuzní malého Mikuláše jsou zdrceni. Jeho matka Kateřina S. (†37) ho včera z neznámých příčin omámila léky na spaní a potom ho chladnokrevně uškrtila kabelem od vysavače. Nakonec si sama podřezala žíly.

„Včera jsme ve večerních hodinách obdrželi zprávu o nálezů dvou těl, ženy a malého dítěte. Okamžitě jsme na místo vyslali policejní hlídku i službu první pomoci. Lékař bohužel musel konstatovat smrt obou osob. Další informace nebudeme s ohledem na probíhající vyšetřování sdělovat,“ oznámil dnes ráno k případu policejní mluvčí Petr Štědrý.

Sousedé nemohou tragédii uvěřit. Rodina prý neměla žádné

problémy, mělo se jednat o slušné lidi. „Já to prostě nechápu,“ kroutí hlavou paní Marie B., sousedka ze stejného patra. „Vůbec mi to nedává smysl. Paní byla taková tichá, ale zdravila vždycky. Nedovedu si představit, že by něco tak strašného dokázala provést. Vodila přece děti na kroužky, starala se o ně vzorně.“

Jak nám však sdělil zdroj z blízkého okolí, mohla mít Kateřina S. psychické problémy a dlouhodobé spory s manželem. Tajný zdroj dokonce naznačil, že měla milence. Přesný motiv jejího činu zůstává neznámý.

Ačkoli policie uvalila na případ informační embargo, spekuluje se o tom, že obě mrtvolky našla Eliška (9), starší sestra Mikuláše.

„Ten její manžel, ten se z toho dostane, vždycky si uměl poradit,“ dodává Marie B., „ale je mi líto té holčičky. Bude mít trápení na celý život.“ ■

-kvm-

Narodila jsem se, když mi bylo devět let, deset měsíců a sedm dní. Pamatuju si to přesně. Z ničeho nic jsem seděla na béžové koženkové pohovce v malé místnosti se strakatým kobercem posetým plyšáky. Válelo se jich tam tolik, že by vystačily celé školní třídě. Proti mně stálo prázdné, prosezené křeslo. Na okrově natřených stěnách visely obrázky nakreslené pastelkami. Domeček bez dveří a s jedním oknem. Před ním stál panáček se psem. Měl ruce i nohy, ale žádné prsty. I nos mu chyběl. Vedle něj jsem zahlédla malůvku s holčičkou, která držela za ruku medvídku. A dále vpravo vlak s vagony, v jehož oknech se daly rozeznat čtyři obličejové se střapatými vlasy. Máma. Táta. Holka. Kluk. Uháněli pryč, mávali z oken a usmívali se. Nemohla jsem od toho obrázku nakresleného neohrabanou rukou odvrátit pohled.

Věděla jsem, že i zeď za mnou je natřená na okrovo, ale mně přišlo, že mám za zády stěnu černou jako uhl. Šla od ní zima. V pokoji se nehýbalo nic kromě mých prstů, které žmoulaly vlněnou sukni. Nevím, komu patřilo oblečení, které jsem měla na sobě. Místnost byla přetopená, přesto jsem měla na rukou husí kůži. Na opěradle pohovky ležela kostkovaná deka, ale nevěděla jsem, jestli si ji smím přes sebe přehodit. Z okna jsem viděla zbytky špinavého sněhu na střechách aut zaparkovaných na ulici. Sem tam kolem projelo auto. Slyšela jsem, jak od kol stříká břečka.

„Ano... je tady... nemůžete?... bylo by lepší... aha... dobře... ne, v pořádku...“ Slova telefonického rozhovoru, která ke mně doléhala přes zavřené dveře, mi nedávala žádný smysl. Nic kolem mě nedávalo smysl.

Dveře se pomalu otevřely. Vešla mladá drobná žena v černém tričku, široké hnědé sukni a fialových punčocháčích, o které jsem věděla jen to, že se jmenuje Tereza a že je za mě nějakým způsobem zodpovědná. Neposadila se na křeslo přede mnou, ale klekla si na jedno koleno těsně vedle mě. Pohládila mě po ruce a usmála se. Oči měla zarudlé.

„Tak už pojedeme, Eli.“

Neřekla mi kam a já se jí na to nezeptala. Vstala jsem z pohovky a černá zeď za mými zády se zvedla se mnou.

V předsíni mi Tereza pomohla obléct se do péřové bundy, kolem krku mi přehodila šálu a na hlavu narazila čepici, která mi byla moc velká a sklouzla mi přes oči. Tereza se zasmála a pohládila mě po studených tvářích. Neopětovala jsem jí úsměv. Vzala mě za ruku a vyšla se mnou na ulici. V kozačkách, které mě tlačily, mi za chvíli zvlhly ponožky.

Nastoupily jsme do tramvaje. Tereza ukázala na volné místo, postavila se nade mě a jednou rukou mě držela za rameno, jako bych mohla upadnout. Bylo už šero, ale ulici venku jsem poznávala. Tudy jsem se vracela domů ze ZUŠky, kam jsem chodila každé pondělí na výtvarku. Zanedlouho vystoupíme a Tereza mě odvede za roh do našeho čtyřpatrového domu. Vystoupáme po schodech až do posledního patra a tam mě předá tátovi. Bylo mi úzko. Nedokázala jsem si představit, jak spolu my dva, táta a já, bydlíme sami v tak obrovském bytě.

Z reproduktoru se ozval název naší zastávky, nazdvihla jsem se, ale Tereza mě zatlačila zpátky do sedačky. Nechápatě jsem na ni pohlédla. Pootevřela pusu, ale pak se jen provinile usmála. Přitiskla jsem čelo k oknu a sledovala, jak se mi roh našeho domu ztrácí z dohledu. Cesta mi přišla nekonečně dlouhá, ztratila jsem pojem o čase i místě. Kdesi jsme přestoupily na autobus, který nás vyvezl klikatými uličkami na zastávku uprostřed strmého kopce s výhledem na zářící město uvězněné pod tmavošedou plstí. Z dálky k nám doléhal zvuk projíždějících vlaků a nádražní hlášení. Tereza se rozpačitě rozhlédla po potměnlé ulici. „Kde to bylo?“ zamumlala si pro sebe. Vytáhla z kapsy papírek s adresou a natočila ho ke světlu pouliční lampy. „Támhle,“ prohodila nejistě a ukázala před sebe rukou, ve které držela tu moji. Zastavily jsme se před obrovským dvoupatrovým šedým domem porostlým břečťanem. Stiskla kulaťaté tlačítko zvonku. Stálo na něm: L. Brettschneiderová.

Ozvalo se zabzučení, Tereza strčila do branky a vystoupala se mnou po pěti schůdcích k otevřeným domovním dveřím. Ocitly jsme se v tmavé předsíni. Na konci haly zářilo světlo a v něm stála černá silueta.

„Tak tě tady vítám,“ prohodila postava bez obličeje trochu rozpačitě. Tereza mi pomohla z bundy a počkala, až si zuju boty. „Běž dál a posaď se ke stolu.“ Lidský obrys mi pokynul rukou směrem do rozzářené místnosti. Poslušně jsem šla a po Tereze v předsíni jsem se už vůbec neohlédla. Slyšela jsem, že za mnou něco volá, hlas se jí slabě chvěl, ale slovům jsem nerozuměla.

Na stole stál hrnek s kakaem a talířek se dvěma plátky bábovky. Posadila jsem se na židli, položila si ruce

na vyšívaný ubrus a podívala se na okno. Ven nebylo vidět, ve skle se odrazilo jen žluté světlo nástěnné lampy. Viděla jsem i svůj odraz, ale obličej jsem měla rozmazaný. Kdyby nebylo tak pozdě, viděla bych ven na zahradu nebo i dolů do údolí a možná i mnohem dál, někam do míst, kde na mě musel čekat táta. Určitě se pro mě každou chvíli zastaví a vezme mě domů.

Z předsíně jsem zaslechla, že se obě ženy na něčem domlouvají. Pak se ozvalo klapnutí dveří a šouravé kroky a já najednou nebyla v kuchyni sama. Naproti mně se posadila žena, jejíž obrysy jsem viděla v předsíni. Teď už jsem ji poznala. Byla to teta Leonie, matčina starší sestra.

„Budeš tu teď se mnou, Elis,“ řekla teta, posunula ke mně hrnek s kakaem a zakryla mi výhled na okno.

Pak už jen mlčky seděla a sledovala mě, jak do sebe soukám suchou bábovku. Když jsem dojedla, pokynula mi, abych vstala. Položila mi ruku na rameno a odvedla mě po schodech nahoru.

„Tak tady,“ ukázala do otevřených dveří. Nechápat jsem na ni pohlédla. „Tohle je tvůj pokoj,“ dodala na vysvětlenou. Chtěla jsem namítnout, že je to přece nesmysl, vždyť už jeden pokoj mám, s vlastní postelí, psacím stolem a tajnou skrýší za skříní. Mám tam kufřík s poklady i plyšovou kočičku Marušku s hebkým kožíškem, na kterou jsem si našetřila sama. Můj domov je tam na kopci za řekou, tohle místo je mi cizí, ani si nevzpomínám, kdy jsme tu naposledy byli na návštěvě. To všechno jsem chtěla tetě říct, ale bála jsem se otevřít pusy. Teta připomínala sochu, vůbec se nehýbala, rty měla pevně sevřené, tváře nezdravě bledé.

Vešla jsem dovnitř a rozhlédla se. Šatní skříň, knihovna, komoda, psací stůl, postel a rozsvícená lampička na

nočním stolku, která vrhala na tapety s motivy medvědů a panenek podivné tvary. Zavadila jsem o stínítko rukou a obrazce na stěnách se roztančily.

„Pěkně se tu zabydli,“ řekla teta a znovu mi položila ruku na rameno. Otočila jsem se. Natáhla se pro něco na komodě a vtiskla mi do ruky hadrového pejska. „Tady máš, ten je pro tebe...“ prohodila rozpačitě. „Kdybys něco potřebovala, můj pokoj je o patro níž, první dveře napravo.“

Pokusila se o úsměv. Na chvíli se zdálo, že chce ještě něco říct, ale nakonec znovu pevně sevřela rty, stiskla mi kostnatými prsty rameno a vydala se zpátky ke dveřím. Našlapovala opatrně s nahrbenými zády jako stařena.

Zavřela za sebou dveře a já se znovu rozhlédla. Otevřela jsem skříň. V policích bylo pečlivě vyskládané oblečení, v komodě ležely hračky. Nic z toho mi nepřišlo povědomé. Ve skříňce psacího stolu jsem zahlédla učebnice pro čtvrtou třídu. Byly úplně nové a neobalené. Zavřela jsem skříňku, zastrčila zásuvky komody a posadila se na postel. Budík na nočním stolku ukazoval sedm hodin.

Svlékla jsem se, oblékla si noční košili položenou na peřině a zalezla si do postele. Skoro celou noc jsem se převalovala, protože se mi chtělo na malou. Teprve ráno po rozednění jsem se odvážíla vyjít na potemnělou chodbu. Otvírala jsem jedny dveře za druhými, abych zjistila, které vedou na záchod.

„Na dnešek jsem tě ve škole ještě omluvila,“ prohlásila teta druhý den po snídani, „prohlédni si to tady, ať si trochu zvykneš.“

Pak si uvařila tureckou kávu do šálku se zlatým okrajem, položila na talířek pár sušenek a opustila kuchyni.

Smetla jsem drobečky z ubrusu do dlaně, vysypala je na talíř, sklídila špinavé nádobí do dřezu a vyšla na chodbu, ze které vedly dveře do obývacího, předsíně a na schodiště do prvního patra. Chodba byla tichá, tmavá a studená.

Vystoupala jsem nahoru s rukou položenou na dřevěném zábradlí. Nahlédla jsem do tetina patra, ale neodvážila jsem se vstoupit, a tak jsem pokračovala dál. Znovu jsem si prohlédla místnosti ve druhém patře. Vpravo od mých dveří se nacházel téměř prázdný pokoj a vedle něj komůrka se starým harampádím. Třetí dveře vedly do koupelny se záchodem. Na stropě na chodbě byla vidět dvířka od půdy.

Vrátila jsem se do přízemí a vstoupila do obývacího pokoje. Závěsy byly zatažené do půli oken. Bylo slyšet tikání nástěnných hodin. Pod nimi stála vitrína s broušeným sklem a porcelánem, uprostřed pokoje jsem zahlédla velký kulatý stůl s ubrusem. Barevné květiny vyšívané na bílé látce jsem odněkud znala. Udělala jsem pár kroků ke stolu, abych si ubrus prohlédla. Parkety pod mýma nohama zavržaly a hned nato se ozvalo vyjeknutí

a ostrý, tříštivý zvuk. Teta, která — jak jsem až teď zjistila — seděla v křesle otočeném zády ke dveřím, sebou trhla a upustila šálek s kávou na talířek. Káva se z rozbitého šálku rozlila, ze zlomeného talířku odkapával na stůl lógr. Teta vyskočila ze sedačky. V tváři měla poděšený a lítostný výraz. Vzala rozbitý šálek do dlaní a pokoušela se ho zase spojit, ale ouško bylo roztříštěné na několik kousků. Pak pohlédla na mě a vysíleně se usmála. „To vůbec nevadí,“ zadrmolila a odešla do kuchyně pro hadr.

Zbytek dne jsem strávila ve svém pokoji. Ležela jsem na posteli a listovala si v knížkách nebo jen tak zírala do stropu. Do přízemí jsem sešla pouze na jídlo. Při večeři mi teta podala list papíru s natištěným rozvrhem a řekla mi, ať si na druhý den připravím aktovku.

Ráno se mnou teta nastoupila do přeplněného autobusu. Stály jsme úplně vzadu, teta byla otočená ke dveřím a před ústy si držela šátek. Vystoupily jsme na Knížecí a potom pokračovaly tramvají na Arbesovo náměstí. Odtud to bylo do školy už jen pět minut pěšky. Teta se mnou prošla skleněnými dveřmi až do ředitelny. Teprve když si podávala ruku s učitelkou, jsem si uvědomila, že si po celou dobu nesundala rukavice.

Ředitelka nás odvedla dlouhou chodbou k pootevřeným dveřím s cedulkou 4. B. Nahlédla jsem bez zájmu dovnitř. Učitelka se právě shýbala k nějaké dívce s dlouhými zlatými vlasy a něco jí vysvětlovala. Pak se otočila ke dveřím, kývla na nás a naznačila nám rukou, ať vstoupíme. Teta s námi do třídy nešla. Když jsem se otočila, byla už pryč. Učitelka mě představila dětem jako novou spolužačku a ukázala mi rukou na volné místo v lavici vedle zlatovlasé dívky, se kterou mluvila chvíli předtím.

„Já jsem Romana,“ pohlédla na mě velkýma modrýma očima. „Ty ses sem přestěhovala? Odkud? A proč?“

Nic jsem jí na to neodpověděla. Jak bych jí mohla vysvětlit něco, co jsem sama nechápala? O přestávce ke mně přistrčila svoji svačinu, ale já zavrtěla hlavou.

Když jsem šla na oběd, zamířila jsem přímo do školní jídelny a nevšimla si při tom fronty, která se táhla od vstupních dveří až k šatnám. Učitelka, která měla dozor, se na mě rozkřikla, že předbíhám, ale naše třídní, která zrovna obědvala u stolečku poblíž, se zvedla, chytla dozorující učitelku za rameno, otočila ji stranou a něco jí šeptala do ucha. Byly ode mě příliš daleko, takže jsem neslyšela, o čem mluví, ale přesto jsem věděla, že jí naše třídní vypráví totéž co dopoledne Romaně — říkala jí, že to mám těžké, tak ať na mě bere ohled. Umřela mi máma i brácha. Přesně takhle mi to vysvětlila Tereza. Ještě před chvílí rozzlobená učitelka se ke mně obrátila se soucitným úsměvem, pohladila mě po hlavě a poslala mě rovnou ke stojanu s tácy a příbory.

„Promiň, já nevěděla...“ pronesla omluvně. Tváře měla úplně červené.

Po vyučování na mě teta čekala před školou. Pohladila mi tváře oběma rukama, na kterých měla stále rukavice. Po cestě k tramvaji se náhle zastavila a ukázala prstem na cukrárnu. „Pozvu tě na zmrzlinu, ať to spolu oslavíme. Třeba vanilkovou, nebo jakou máš vlastně ráda?“

Když teta žádala zmrzlinu, prodavačka nechápavě zvedla obočí a ukázala prstem na podzimní výzdobu ve výloze. Teta mi objednala aspoň jablečný džus a věneček a sobě tureckou kávu s punčovým dortem.

„Tak ať se ti ve škole i u mě líbí,“ pozvedla šálek jako na přípitek.

Jablečný mošt byl příliš studený, cítila jsem, jak mě z něj škrábe v krku. Teta míchala lžičkou v šálku úplně stejně, jako to dělala doma.

Obě jsme mlčely, zíraly na svoje talířky a já do toho ticha najednou pronesla: „Teto, kde je táta?“

Teta na chvíli ztuhla, ale pak se zase ozvalo cinkání lžičky o porcelán. Na hladinu kávy vyplouvala zrníčka lógru.

„Teto...?“

„Táta tě nechce,“ zadrmolila a mohutně si lokla kávy, která ještě musela být horká.

„Teto, to určitě není pravda, zavoláme mu a zeptáme...“ spustila jsem na ni znovu, ale ona udělala rukou odmítavé gesto.

„Není kam volat.“

„Ne, číslo si pamatuju, můžu ti ho nadiktovat...“

„Ale on to nezvedne, chápeš to? Tvůj otec je pryč!“ zasyčela na mě. Obličej měla strašidelně zkřivený, cenila na mě načernalé zuby. Poloprázdný šálek svírala v ruce tak pevně, že jsem se bála, aby ho nerozmáčkla. Pak pomalu uvolnila strnulý výraz.

„Nebudeme o tom mluvit,“ zadívala se z okna.

„Ale...“

Zatvářila se tak, že jsem radši zmlkla. Když jsem se jí pak ještě několikrát snažila podívat do očí, uhnula pohledem.

Poslušně jsem dojedla, otřela si ústa ubrouskem a položila ho složený na talíř. Co si vzpomínám, bylo to naпоследy, co mě teta po škole vyzvedla.

Od té doby probíhal každý všední den podle stejného harmonogramu. Ve tři čtvrtě na sedm mi zazvonil budík. Oblékla jsem se a sešla po schodech dolů k hrnku s přeslazeným kakaem a talířem, na kterém ležel namazaný krajíc chleba nebo kus kupované buchty. Přesně ve čtvrt na osm jsem si obula boty, hodila na záda batoh a vydala se do školy. Autobusem jsem jezdila zřídka, nechtěla jsem se mačkat s kupou rozjívených dětí. Mnohem raději jsem seběhla po dlouhém schodišti k můstku vedoucímu nad smíchovským nádražím a pak pokračovala pěšky dál podél tramvajových kolejí. Mohla jsem samozřejmě navštěvovat školu, která byla od tetina domu vzdálená jen pár minut chůze, ale teta usoudila, že bych na obyčejné základní škole zahálela, a tak mě přihlásila na jazykovku. Po skončení vyučování nebo kroužků jsem opět zamířila zpátky do tetina tichého domu, kde jsem se i po letech cítila jako na návštěvě. V předsíni jsem polohlasem zavolala pozdrav směrem do obývacího pokoje, nečekala na odpověď a vydala se po schodech k sobě do pokojíčku. Zabíjela jsem volnou chvíli čímkoli, co mě napadlo — času bylo strašně moc. Četla jsem si, kreslila nebo jen tak znuděně chodila po pokoji. Zkoušela jsem hrát piškvorky sama proti sobě nebo se učila psát levou rukou. Anebo se snažila zadržet dech. Někdy jsem to vydržela téměř do omdlení. Stála jsem uprostřed pokoje se zavřenou pusou a čekala, až se mi svět před očima rozmžlí, a nakonec úplně zčerná. Probrala jsem se až po pádu na zem.

Bylo by nespravedlivé tetě cokoli vyčítat. Koneckonců jako jediná z rodiny byla ochotná se mě ujmout. Když jsem k ní přišla, bylo jí už přes padesát a nechtěla, nebo

už ani nedokázala změnit svou léta zaběhlou denní rutinu. Její svět představoval obrovský prázdný dům, jehož jediným obyvatelem a středobodem byla ona. Cokoli, co se doposud kolem ní odehrávalo, se dělo kvůli ní, proti ní nebo pro ni a po mém příchodu na tom nehodlala nic měnit. Nebyla zvyklá se na nikoho ohlížet, a proto všechno, co se událo jinak, než očekávala, vztahovala na sebe. Když mi nechutnala bábovka, zatvářila se, jako bych ji smrtelně urazila: „Tak ty tu moji bábovku nechceš?“ prohodila vyčítavě, ačkoli ji koupila v supermarketu. Jednou jsem jí nadšeně hlásila, že jsem se konečně naučila dělat na hrazdě výmyk. Dokonce i několik za sebou. Tetu ale můj tvrdě vydřený výkon nezajímal: „Ale to já přece uměla taky.“ Pokud se mi nelíbilo oblečení, které mi bez mého vědomí pořizovala, urazila se. A tak jsem se časem přizpůsobila a bez řečí jedla i nosila cokoli, co kupovala. Naučila jsem se pohybovat v úzkém manévrovacím prostoru, abych se jí nijak nedotkla. Abych nijak nenarušila její každodenní program, který zůstal stejný bez ohledu na roční období, politický vývoj či počasí.

Teta se ráno v tmavém kostýmku, který byl na její drobné, vychrtlé tělo moc velký, posadila do křesla v obývacím pokoji, jehož okna byla zčásti zakryta tmavozelenými sametovými závěsy, položila si na skleněný stůl vedle sebe šálek s tureckou kávou a talířek se sušenkami, uhladila si prošeďivé vlasy připomínající helmu a zadívala se na fotografii svého manžela, který zemřel krátce po revoluci. Celý den seděla na pohovce v nehybné pozici v zešeřelém pokoji, zírala na svého nestárnoucího muže a čekala, až skončí den. Ven chodila jen výjimečně, nákup si většinou nechávala dovézt,

o zahradu se jí staral soused a každou středu k ní docházela pomocnice v domácnosti, která navařila jídlo na několik dní a uklidila celý dům. Když vysávala podlahu v obývacím pokoji, teta jen ve svém křesle mírně nazdvihla nohy.

Málokdy jsme spolu prohodily slovo. Teta se vyjadřovala krátce a věcně. Zeptala se mě, co potřebuji koupit, napomenula mě, ať se nevrším na židli, stručně okomentovala moje školní výsledky a podle předpovědi počasí mi nakázala, co si mám vzít druhý den na sebe. Většinou ale byla zticha a mlčení prokládala občasným povzdechem. Neměla na mě žádné zvláštní nároky kromě jediné věci — nechtěla se mnou mít žádné starosti.

Pamatuju si, že jsem s ní jednou potřebovala řešit problém ze školy. Měla jsem neomluvenou hodinu, protože mi Romana napovídala, že odpadá odpolední vyučování. Vlastně se tedy nejednalo o skutečný průšvih, spíš o omyl, přesto jsem netušila, jak teta zareaguje. Večer jsem se o zameškané hodině u jídla rozpovídala, ale než jsem se dostala k vysvětlení, proč jsem do školy nešla, teta mě přerušila: „Nechci nic slyšet.“ Vzala si mou žákovskou knížku, napsala do ní omluvenku a tím celá věc skončila. Pak už jsem nikdy neomluvenou hodinu neměla.

I když mi v její přítomnosti bývalo úzko, věřím, že se o mě starala nejlépe, jak uměla. Myslím, že mě svým způsobem měla i ráda. Ostatně nikdy jsem netrpěla jakýmkoli nedostatkem. Měla jsem tolik jídla, oblečení i kapesného, kolik jsem potřebovala. Byla ochotná mi platit drahé kroužky, a když už jsem byla na střední škole, mohla jsem se vracet domů, v kolik se mi zachtělo. K narozeninám i k Vánocům jsem dostávala spoustu

dárků a za vysvědčení mě teta pokaždé pozvala do cukrárny na zmrzlinu. Dvakrát do roka mě vzala do kina a jednou se mnou dokonce zašla do zoologické zahrady.

Měla jsem zkrátka všechno, co jsem chtěla. Nic z toho, co jsem s tetou prožívala, ale nepřipomínalo skutečný život.

Bezúčelné lelkování doma mi postupně začalo lézt na nervy. Ve svém krásně zařízeném pokoji jsem se cítila jako ve vězení. Přišlo mi, že tetin tichý dům všechny zvuky ještě zesiluje. Bála jsem se posunout židli, aby nevrzala, a jídlo jsem žvýkala potichu, aby k tetě do obývacího pokoje nedolehlo moje mlaskání. Párkrát jsem se přihlásila na nějaký kroužek, keramiku, aikido, flétnu nebo přírodovědu, ale počáteční nadšení mi nikdy dlouho nevydrželo a u žádného jsem nezůstala déle než rok. Začala jsem se potulovat venku. Chodila jsem na dlouhé procházky do Kinského zahrady, na náplavku nebo na Petřín. Při jedné z procházek jsem narazila na Romanu. Seděla na lavičce u Dětského ostrova a tvářila se otráveně.

„Brácha je takovej pitomec,“ prohlásila dřív, než jsem se stačila na cokoli zeptat.

Ve škole jsme spolu přitom skoro nemluvily. Romana platila za premiantku třídy, na vysvědčení dostávala vždy samé jedničky a v žákovské měla jen výjimečně horší známku než dvojku. Přesto ji neměla třídní učitelka příliš v lásce. Romana byla drzá, kladla příliš zvědavé dotazy, o přestávkách se prala s kluky a často svačila při hodině. Já jsem naopak platila za utáplou nudnou holku. Moje školní výsledky za moc nestály a ani mezi spolužáky jsem nijak oblíbená nebyla.

Jak se ukázalo, Romana to měla s volným časem po škole podobně. Kromě sokola na kroužky nechodila,

protože její rodiče neměli moc peněz. Ani ona nebyla ráda doma, protože tam, jak se vyjádřila, „neustále oxiduje přiblíblej brácha“, se kterým se neměli moc rádi. Kradl jí peníze, nadával jí a někdy ji i tloukl.

„Půjdeš se mnou na ostrov?“ zeptala se mě Romana a mávla rukou směrem k betonovému mostu vedoucímu přes rameno Vltavy a zvedla se z lavičky. Přelezla zábradlí, i když k ostrovu vedl můstek pro pěší, a k mému údesu vylezla na kovová vrata od zdymadla a přešla přes ně na druhou stranu.

„Tak půjdeš?“ obrátila se ke mně, jako by právě provedla něco úplně obyčejného.

Strachy jsem celá ztuhla. Chvíli jsem nerozhodně přešlapovala na místě, nakonec jsem se však přinutila k pohybu a přešla s roztaženýma rukama na druhou stranu. Cítila jsem se jako hrdinka, ale Romana se na mě skoro nepodívala a mlčky pokračovala dál na hřiště.

Od toho dne jsme začaly trávit skoro každé odpoledne spolu. Chodily jsme do parku, na hřiště nebo na zmrzlinu. Bylo to spojení z nouze. Já jsem nechtěla být sama a ona skoro nikdy neměla peníze, aby si koupila lístek do kina nebo něco k snědku. Když jsme zrovna neseděly v cukrárně nebo nesledovaly film, nejradši jsme se potulovaly po Petříně nebo lezly na skály v Prokopském údolí. Oblíbily jsme si jednu vysokou plochou stěnu, na kterou se muselo složitě vylézt z druhé strany skrz husté křoví. Sedávaly jsme na jejím vrcholu, zíraly na město, pojídaly chipsy a přesvědčovaly se navzájem, že je to naše tajná skrýš. Vyryly jsme do ní svoje iniciály a přísahaly, že o naší skále nikdy nikomu neřekneme.

Teta na mou počest pořádala každoročně na Boží hod v domě okázalou oslavu. „Aby si tě taky trochu užila rodina,“ znělo její vysvětlení. Oslavovaly se nejen Vánoce, ale i moje narozeniny, které jsem měla pár dní před svátký.

Kromě pražských příbuzných dorazili i tetiny sestřenice a bratřenci z Ostravy a Olomouce i se svými rodinami. Většinou se u nás sešlo minimálně třicet lidí. Každý mi přinesl ohromný dárek zabalený do křiklavého balicího papíru s velkou mašlí a s pohledem upřeným na můj obličej čekal, až si ho otevřu. „Líbí se ti, vid?“ a já kývla, i když oblečení, které bylo uvnitř, mi bylo příliš velké nebo se mi zdálo nemožné. Kromě dárků všichni přivezli buchty, koláče a cukroví, které v obývacím pokoji vyskládali na velký kulatý stůl s háčkovaným ubrusem. Teta otevřela minibar a vytáhla z něj portské, koňak a becherovku a pokynula mi k vitříně s broušenými skleničkami. Pak se posadila do křesla ke skleničce portského, přehodila si nohu přes nohu a zadívala se na fotografii. Viděla jsem, že se musí přemáhat, aby takový dav lidí snesla. Vydržela to všechno kvůli mně.

Přibuzní na mě zírali, jako bych byla nějaké zvířátko. Když jsem jim servírovala kávu a cukroví, dávala jsem si velký pozor, abych se někomu nezdívala do očí. V tu chvíli by se totiž moje sestřenice nebo teta ze

třetího kolena nadechly, položily mi libovolnou zdvořilostní otázku a pak spustily litanii o tom, jak mají hodně práce, kolik všechno stojí a jaké choroby je trápí. „To víš, jezdili bychom za tebou častěji, ale nejde to, nejde...“ Jednou byl na vině nedostatek peněz, jindy rozbité auto, ale ve většině případů za to mohlo chatrné zdraví.

O nemocech a jiných neduzích se toho v rodině vůbec namluvilo hodně. Utrpení patřilo k ústředním tématům konverzace. Všichni se předháněli v tom, koho víc stíhají rány osudu. „Buď ráda, že můžeš mít, na co si vzpomeneš,“ říkali mi a prstem ukazovali nahoru směrem k mému pokoji, „žiješ si tu jako princezna.“

Měli pravdu, skutečně jsem se v tetině domě cítila jako na zámku, ale byl to zámek temný a chladný. Každý večer před usnutím jsem strnula strachy v posteli a poslouchala skřípání, které do mého pokoje doléhalo z půdy. Ale na to se moji příbuzní neptali, pohladili mě po tváři a pak pokračovali v rozebírání svých tělesných neduhů a finančních obtíží. Stačilo však, aby teta vstala z křesla a přiblížila se ke stolu — v tu ránu všichni zmlkli. Zastavila se poblíž, pak si položila dlaň na břicho, opsala jí kruh kolem pupíku a jako obvykle si povzdechla a posadila se na pohovku. Tím dala všem najevo, že utrpení kohokoli z rodiny se s tím jejím nedá srovnávat. Nikdo netušil, jaké hrůzy se odehrávají v její břišní dutině, zdali trpí vředy, nebo ji bolí žlučník, či jí snad uvnitř roste nádor, a nikdo se její monopol na utrpení neodvážil zpochybnit. Všem asi připadalo, že by tak napadli samu podstatu jejího bytí.

Ráda jsem se v takových chvílích vytratila do kuchyně. Sedla jsem si na lavici ke kuchyňskému stolu, nalila

si limonádu a prohlížela si časopisy. I když jsem jinak nebývala ráda o samotě, v takových chvílích jsem si ji dokázala vychutnat.

Jednou, to mi bylo třináct, do kuchyně vešla teta Marta, matčino dvojče a Leoniina mladší sestra.

„Ježiš, to je teda babinec,“ utrousila s mávnutím k obývacímu pokoji a teprve pak si všimla mě. „Ty jsi tady? Nezahraješ si se mnou *prší*? Už se mi z toho neustálého vzdychání dělá šoufl,“ prohlásila, posadila se naproti mně, vytáhla z náprsní kapsičky s utrženým knoflíkem balíček titěrných karet a začala rozdávat.

Karty byly ohmatané a mastné, zanedlouho jsem některé poznala podle zadní strany, ale vůbec mi to nevadilo. Když jsme dohrály, teta mě chytila svými silnými kloubovitými prsty za ruce. Byla snad jediná z rodiny, která se neúčastnila věčného bědování nad svým osudem, i když toho měla na vyprávění dost. Její manžel zůstal po úrazu na motorce od pasu dolů ochrnutý. Do jedné nohy navíc dostal infekci a museli mu ji amputovat. Už několik let nebyl schopný se sám pořádně najíst ani si dojít na záchod. Když jsem u ní byla jednou na návštěvě, strýc ležel v posteli a zasypával tetu urážkami. Radši jsem se vymluvila na učení a šla domů.

Teta mi přejížděla hrubými prsty po dlaních a dívala se na mě. Její oči byly zarudlé a zvlhlé. Nikdy dřív jsem ji tak neviděla.

„Je mi to líto,“ řekla potichu.

„Co?“ nechápala jsem.

„Že jsem tě v tom nechala.“

Pustila mě, sáhla do kabelky a vylovila z ní malou plastovou krabičku. Byl v ní zlatý řetízek s přívěškem se

znakem Blíženců. „To je rodinná památka,“ prohlásila teta. Chvilí jsem přívěšek převalovala v prstech a pak si řetízek navlékla kolem krku.

„Neztrať ho, sluší ti.“

Chtěla už vstát a vrátit se do obýváku, ale já jí položila dlaň na hřbet ruky. Podívala jsem se jí zpříma do očí a položila jí stejnou otázku jako kdysi tetě Leonii.

„Teto, kde je táta?“

Sepjala ruce, až jí zbělaly klouby.

„Já nevím.“

„Nechtěl mě?“

„Ne, nemohl se o tebe postarat. Nevedlo se mu vůbec dobře...“

„Je nemocnej?“

„Ne, i když vlastně... Úplně se sesypal, strašně ho to tenkrát sebralo.“

„Táta?! To přece není možné. A kde je teď?“

„To vůbec netuším.“

Obě jsme se odmlčely. Když se teta podruhé zvedala ze židle, už jsem jí nebránila. Sledovala jsem ji skrz prosklené dveře, jak si z minibaru v obývacím pokoji vytáhla velkou láhev kořalky, nalila si celou skleničku a pak ji naráz vypila.

Vylovila jsem z kapsy nový mobil, který jsem krátce předtím dostala ke třináctým narozeninám, a natukala do něj zprávu: „*To je teda opruz, co ty?*“

„*Ani se neptej. Se snad budu tesit na skolu nebo co,*“ odepsala mi Romana obratem.

Kolem páté se všichni s výmluvou na povánoční úklid a dlouhou cestu domů začali vytrácet. Zůstala jsem uprostřed obrovského obývacího pokoje s mlčící tetou sama.